EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

16. oktoober 2008 *

Kohtuasjas C-136/07,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 7. märtsil 2007 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: H. Støvlbæk ja R. Vidal Puig, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Hispaania Kuningriik, esindaja: M. Muñoz Pérez, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud L. Bay Larsen, K. Schiemann (ettekandja), P. Kūris ja J.-C. Bonichot,

kohtujurist: Y. Bot,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagis Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Hispaania Kuningriik ei ole vastu võtnud lennujuhi kutseala puudutavaid, järgmiste direktiivide täitmiseks vajalikke haldus- ja õigusnorme: nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiiv 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta (EÜT 1989, L 19, lk 16;

ELT eriväljaanne 05/01, lk 337) ja nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiiv 92/51/EMÜ direktiivi 89/48/EMÜ täiendava tööalase koolituse tunnustamise teise üldsüsteemi kohta (EÜT 1992, L 209, lk 25; ELT eriväljaanne 05/02, lk 47), siis on Hispaania Kuningriik rikkunud nimetatud direktiividest tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

Direktiiv 89/48

2 Direktiivi 89/48 artikkel 1 sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *diplom* – diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument või selliste diplomite, tunnistuste või muude tõendite kogum:

– mille on liikmesriigis välja andnud riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus,

– mis näitab, et selle omanik on edukalt lõpetanud keskharidusjärgse koolituse kestusega vähemalt kolm aastat või samaväärse kestusega osalise ajaga kursused ülikoolis või kõrgkoolis või muus sarnase tasemega asutuses, ning vajaduse korral seda, et asjaomane isik on edukalt läbinud tööalase koolituse, mida nõutakse lisaks keskharidusjärgsele koolitusele, ja

– mis näitab, et selle valdajal on asjaomases liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegevuse alustamiseks või tegutsemiseks vajalik kutsealane kvalifikatsioon,

tingimusel, et haridus ja koolitus, mille kohta diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument on välja antud, on omandatud valdavalt ühenduses või et sellise dokumendi valdajal on kolmeaastane töökogemus, mida kinnitab liikmesriik, mis on tunnustanud kolmanda riigi diplomit, tunnistust või muud kvalifikatsiooni tõendavat dokumenti.

[…]

c) *reguleeritud kutseala* – reguleeritud kutsealane tegevus või tegevuste hulk, mis moodustab liikmesriigis asjaomase kutseala;

d) *reguleeritud kutsealane tegevus* – kutsealane tegevus, kuivõrd sellise tegevusega tegelema hakkamine või tegelemine või üks tegelemise moodustest liikmesriigis eeldab otseselt või kaudselt õigusnormidest tulenevalt diplomi olemasolu.

[…]”

3 Nimetatud direktiivi artikkel 2 sätestab:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi liikmesriikide kodanike suhtes, kes soovivad vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda reguleeritud kutsealal füüsilisest isikust ettevõtjana või töötajana.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata kutsealade suhtes, mille puhul kohaldatakse eraldi direktiivi, millega on ette nähtud diplomite vastastikuse tunnustamise kord liikmesriikides.”

4 Nimetatud direktiivi artikli 3 punkt a sätestab:

„Kui vastuvõtvas liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine diplomi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

a) kui taotlejal on diplom, mida muus liikmesriigis nõutakse kõnealusel kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil ja see diplom on talle antud liikmesriigis, […]”.

5 Direktiivi 89/48 artikli 4 lõige 1 sätestab:

„Olenemata artikli 3 sätetest võib vastuvõttev liikmesriik nõuda, et taotleja:

[…]

b) läbiks kuni kolmeaastase kohanemisaja või sooritaks sobivustesti:

– kui artikli 3 punktide a ja b kohaselt läbitud koolituse käigus käsitletud teemad erinevad oluliselt teemadest, mida hõlmab vastuvõtvas liikmesriigis nõutav diplom, või […]

– […]”.

Direktiiv 92/51

6 Mõiste „diplom" on määratletud direktiivi 92/51 artikli 1 punktis a järgnevalt:

„[…] tõend koolituse kohta või selliste tõendite kogum:

– mille on liikmesriigis välja andnud selle riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus,

– mis näitab, et selle omanik on edukalt läbinud:

i) kas direktiivi 89/48/EMÜ artikli 1 punkti a teises taandes nimetamata vähemalt üheaastase või osalise õppeaja puhul samaväärse kestusega keskharidusjärgse koolituse, mille alustamine eeldab reeglina ülikooli või kõrgkooli pääsemiseks vajaliku keskhariduse edukat omandamist, ning kutsealase koolituse, mida võib nõuda lisaks kõnealusele keskharidusjärgsele koolitusele;

ii) või ühe lisas C osutatud koolituskursuse, ja

– mis näitab, et selle valdajal on asjaomases liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegevuse alustamiseks või tegutsemiseks vajalik kutsealane kvalifikatsioon,

tingimusel et koolitus, mille kohta kõnealune tõend on välja antud, on omandatud valdavalt ühenduses või väljaspool ühendust õppeasutuses, kus õpe toimub kooskõlas liikmesriigi õigus- ja haldusnormidega või kui tõendi omanikul on kolmeaastane töökogemus, mida kinnitab liikmesriik, mis on tunnustanud kolmandast riigist pärit tõendeid koolituse kohta;

[…]”.

7 Direktiivi 92/51 artikli 1 punktides e ja f on esitatud järgmised mõisted:

„e) *reguleeritud kutseala* – reguleeritud kutsealane tegevus või tegevuste hulk, mis moodustab liikmesriigis asjaomase kutseala;

f) *reguleeritud kutsealane tegevus* – kutsealane tegevus, millega tegelema hakkamine või tegelemine või üks tegelemise moodustest liikmesriigis eeldab otseselt või

kaudselt õigus- ja haldusnormidest tulenevalt koolituse kohta antud tõendi või pädevuskinnituse olemasolu. […]”.

8 Direktiivi 92/51 artikli 2 teine lõik sätestab, et direktiivi ei kohaldata nimelt kutsealade suhtes, mille puhul kohaldatakse eraldi direktiivi, millega on ette nähtud diplomite vastastikuse tunnustamise kord liikmesriikides.

9 Nimetatud direktiivi artikkel 3 sätestab:

„Ilma et see piiraks direktiivi 89/48/EMÜ kohaldamist, kui reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine eeldab vastuvõtvas liikmesriigis käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ määratletud diplomi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

a) kui taotlejal on käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ määratletud diplom, mida muus liikmesriigis nõutakse kõnealusel kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil ja see diplom on talle antud liikmesriigis; või

[…]”.

10 Direktiivi 92/51 artikli 4 lõige 1 sätestab:

„Olenemata artikli 3 sätetest võib vastuvõttev liikmesriik nõuda, et taotleja:

[…]

b) läbiks kuni kolmeaastase kohanemisaja või sooritaks sobivustesti, kui:

– Artikli 3 esimese lõigu punktide a või b kohaselt läbitud koolituse käigus käsitletud teoreetilised ja/või praktilised teemad erinevad oluliselt teemadest, mida hõlmab käesolevas direktiivis või direktiivis 89/48/EMÜ määratletud diplom, mida nõutakse vastuvõtvas liikmesriigis, […]”.

Direktiiv 2006/23/EÜ

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2006. aasta direktiiv 2006/23/EÜ ühenduse lennujuhiloa kohta (ELT L 114, lk 22) jõustus 17. mail 2006, ning selle eesmärk on tõhustada ühenduse lennujuhtimissüsteemi ohutusstandardeid ja parandada selle toimimist ühenduse lennujuhiloa väljastamise kaudu.

Siseriiklik õigus

12 Hispaania õigusesse võeti direktiiv 89/48 üle kuninga 25. oktoobri 1991. aasta dekreediga 1665/1991 (*Boletín Oficial del Estado*, edaspidi „*BOE*", nr 280, 22.11.1991, lk 37916) ja direktiiv 92/51 kuninga 4. augusti 1995. aasta dekreediga 1396/1995 (*BOE* nr 197, 18.8.1995, lk 25657). Lennujuhi kutseala ei ole nende Hispaanias reguleeritud kutsealade hulgas, mis on loetletud kuninga dekreetide lisades.

13 Hispaanias sellel kutsealal tegutsemine on täpsemalt reguleeritud kuninga 9. jaanuari 1998. aasta dekreediga tsiviillennunduse lennujuhi kutsekvalifikatsiooni tunnistuse ja lennujuhiloa kohta (*BOE* nr 17, 20.1.1998, lk 1968).

14 Kuninga dekreedi 3/1998 artikkel 1 sätestab:

„Isikul peab tsiviillennunduses lennujuhi ametikohustuste täitmiseks olema tsiviillennunduse lennujuhi kutsekvalifikatsiooni tunnistus ja lennujuhiluba ning

pädevuskanded, mis vastavad käesolevas kuninga dekreedis sätestatud tingimustele.”

15 Kuninga dekreedi artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas kuninga dekreedis kasutatakse järgmisi mõisteid: tsiviillennunduse lennujuhi kutsekvalifikatsiooni tunnistus – Dirección General de Aviación Civil [edaspidi „tsiviillennundusamet”] väljastatud dokument, mis kinnitab, et selle omanik on edukalt läbinud lennujuhi baaskoolituse.

Luba – tsiviillennundusameti väljastatud dokument, mis kinnitab, et tsiviillennunduse kutsekvalifikatsiooni tunnistuse omanikul on õigus täita tema pädevusele vastavaid ametikohustusi. Loa omaniku pädevuse kanded ja nende võimalikud piirangud esitatakse loale lisatavas dokumendis koos tõendiga vaimse ja füüsilise tervise kohta.

Pädevuse kanne – tsiviillennundusameti väljastatud loaga seotud dokument, mis täpsustab luba puudutavad asjaolud ja tingimused ning vajadusel mõnede lennujuhi täidetavate ülesannete piirangud.”

16 Kuninga dekreedi artikkel 3 sätestab lennujuhi kutsekvalifikatsiooni omandamise tingimused alljärgnevalt:

„1. Tsiviillennunduse kutsekvalifikatsiooni tunnistus antakse isikule, kes on edukalt läbinud lennujuhi baaskoolituse vastavalt tunnustatud koolituskavale, mis annab teoreetilised ja praktilised teadmised lennundusõiguse, lennunduseeskirjade ja lennujuhtimisseadmete kohta ning üldteadmised lennunduse, inimteguri, meteoroloogia, navigatsiooni ja operatsiooniliste protseduuride kohta.

2. Baaskoolitusel osalemiseks peab taotleja vastama järgmistele tingimustele:

a) haridustase: loataotlejal peab olema ametlik ülikoolidiplom rakendusliku kõrghariduse või kõrghariduse kohta, või dokument selle kohta, et ta on läbinud edukalt kõrgema astme ülikooliõpingute esimese tsükli;

b) valdab ladusalt hispaania ja inglise keelt nii kõnes kui kirjas sellisel tasemel, et suuline väljendusoskus ei häiri raadiotelefoni teel teadete vahetamist;

c) omab nõuetekohast tervisetõendit psühholoogilise, füüsilise ja vaimse seisundi kohta”.

17 Kuninga dekreedi 3/1998 artikkel 4, mis sätestab lennujuhiloa saamise tingimused on sõnastatud järgmiselt:

„Lennujuhiluba antakse taotlejale, kes vastab järgmistele tingimustele:

a) on vähemalt 21-aastane;

b) omab tsiviillennunduse lennujuhi kutsekvalifikatsiooni tunnistust;

c) on lõpetanud kuninga dekreedi artiklis 7 nimetatud ühe pädevuse kande saamiseks vajaliku teoreetilise ja praktilise koolituse;

d) on läbinud rahuldavalt ja vastava kvalifikatsiooniga õpetaja järelevalve all kolmekuulise tegeliku lennujuhtimise operatsioonilise töö praktika. Käesoleva artikli punktis c sätestatud tingimuse võib täita käesolevas punktis nimetatud perioodi jooksul;

e) omab kehtivat tervisetõendit füüsilise ja vaimse seisundi kohta, mida tuleb regulaarselt uuendada.”

18 Kuninga dekreedi artikkel 7, mis loetleb pädevused, millele on viidatud nimetatud dekreedi artikli 4 punktis c, sätestab:

„Pädevuse kanded on järgmised:

a) lennujuhtimine lennuväljal;

b) lähenemislennujuhtimine;

c) radariga lähenemislennujuhtimine;

d) piirkondlik lennujuhtimine;

e) piirkondlik radarjuhtimine."

19 Kuninga dekreedi artikkel 6 sätestab:

„Lennujuhiloa omanikul on õigus täita kõiki pädevuskandes märgitud lennujuhtimisega seotud ametiülesandeid. Tsiviillennundusamet võib piirata antud õigusi isiku

füüsilise või vaimse seisundi tõttu või lennuturvalisusega seotud tehniliste või operatsiooniliste asjaolude tõttu.”

Kohtueelne menetlus

20 Komisjon saatis 8. novembril 2000 Hispaania Kuningriigile märgukirja, milles ta märkis, et kuninga dekreedis 3/1998 nimetatud lennujuhi kutsealal tegutsema asumise või tegutsemise tingimused ei ole kooskõlas direktiividega 89/48 ja 92/51.

21 Kuna komisjoni ei rahuldanud Hispaania Kuningriigi 8. veebruari 2001. aasta vastus, saatis ta 26. juulil 2001 nimetatud liikmesriigile põhjendatud arvamuse, milles kutsus võtma viidatud direktiivide järgmiseks vajalikke meetmeid.

22 Kuna komisjon leidis, et Hispaania Kuningriik ei ole võtnud vajalikke meetmeid nimetatud direktiividest tulenevate kohustuste järgmiseks, esitas komisjon 11. veebruaril 2003 esimese liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi.

23 Euroopa Kohus jättis hagi 14. oktoobri 2004. aasta otsusega C-55/03: komisjon *vs.* Hispaania vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, sest komisjoni poolt hagiavalduses kasutatud etteheidete sõnastus ja vaidluse eseme ulatuse piiritlemine oli ebaselge ning vastuoluline ning takistas Euroopa Kohtul sisuliselt asja lahendamast.

24 Pärast eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania väljakuulutamist vahetasid komisjon ja Hispaania Kuningriik omavahel erinevaid kirju, nende hulgas oli ka 21. märtsi 2005. aasta täiendav märgukiri; Hispaania Kuningriigi 23. mai 2005. aasta vastus sellele märgukirjale; teine, 19. detsembri 2005. aasta täiendav märgukiri; 20. veebruari 2006. aasta vastus viimati nimetatud märgukirjale, ning 4. juulil 2006 esitas komisjon nimetatud liikmesriigile täiendava põhjendatud arvamuse, kutsudes seda liikmesriiki võtma direktiivide 89/48 ja 92/51 järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.

25 Kuna Hispaania Kuningriigi vastus nimetatud täiendavale põhjendatud arvamusele komisjoni ei rahuldanud, esitas ta käesoleva hagi.

Hagi

Poolte argumendid

26 Komisjon osundab nii direktiivi 89/48 kui ka direktiivi 92/51 rikkumisele, kuna ühes liikmesriigis antud diplom ja selle Hispaanias tunnustamise taotlemine võivad kuuluda ühe või teise direktiivi kohaldamisalasse.

27 Komisjon leidis, et lennujuhi kutseala ei ole nimetatud nende Hispaanias õiguslikult reguleeritud kutsealade loetelus, mis on esitatud kuninga dekreetide 1665/1991 ja 1396/1995 lisades. Kuna on ilmne, et see kutseala on nn „reguleeritud kutseala" direktiivide 89/48 ja 92/51 tähenduses, kujutab sellel kutsealal tegutsemiseks Hispaanias nõutavate dokumentide kogum „diplomit" mõlema nimetatud direktiivi tähenduses. Sellest tulenevalt peab komisjon rikkumiseks seda, et see kutseala ei ole kaasatud nende teistes liikmesriikides omandatud diplomite ja tööalaste koolituste tunnustamise süsteemi, mis on kehtestatud kuninga dekreetidega.

28 Komisjon on seisukohal, et käesoleva liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi lahendamisel ei ole tähtsust asjaolul, et direktiivi 89/48 artikli 2 ja direktiivi 92/51 artikli 2 alusel võib direktiivi 2006/23 pidada „eraldi direktiiviks". Direktiivi 2006/23 ülevõtmise tähtaeg oli artikli 20 esimese lõigu kohaselt 17. mai 2008, ning enne seda tähtaega pidid liikmesriigid tunnustama teistes liikmesriikides välja antud diplomeid direktiivide 89/48 ja 92/51 sätete alusel.

29 Hispaania Kuningriik kummutab väite, et viimati nimetatud direktiive ei pea lennujuhi kutseala osas kohaldama, kuna Hispaanias ei ole olemas nimetatud direktiivide tähenduses sellist „diplomit", mis üksi, ainsa dokumendina annaks õiguse sellel kutsealal tegutseda. Vaid kõigi nõutavate dokumentide olemasolu korral võib sellel kutsealal tegutseda.

30 Direktiivi 2006/23 osas märgib Hispaania Kuningriik, et „eraldi direktiivi" vastuvõtmine näitab seda, et ühenduse õiguses ei olnud ilmselt sobivaid meetmeid, et tagada lennujuhtide vaba liikumist, ega kohusta liikmesriike selles valdkonnas kutsekvalifikatsioone tunnustama. Seetõttu ei ole vaja liikmesriikidel tunnustada direktiivide 89/48 ja 92/51 tähenduses liikmesriikide esitatavaid lennujuhi kutsealal tegutsemise tingimusi.

31 Lisaks märgib Hispaania Kuningriik, et Hispaanias on tegelikult lennujuhi kutsealal tegutsemine allutatud muude tingimuste hulgas ka kohustusele omada pädevuse kannet, mis on kehtestatud asjaomasele piirkonnale, seotud konkreetse sektori või tegevusega, kus selle kutsealal tegutsema asutakse (lennujuhtimine lennuväljal, piirkondlik lennujuhtimine jne). Seega ei saa isegi isikud, kes on läbinud Hispaanias lennujuhi tegevuseks vajaliku kutsealase koolituse, tegutseda sellel kutsealal riigi territooriumi ükskõik millises piirkonnas, vaid neil peab olema ka vastav piirkondlik pädevuse kanne. Sellise spetsiifilise pädevuse kande olemasolu tõttu on täiesti võimatu, et isikule, kes on läbinud koolituse mõnes teises liikmesriigis, antaks luba tegutseda sellel kutsealal Hispaanias.

32 Viimati nimetatud argumendi kohta märgib komisjon, et teatud pädevuskannete „piirkondlik" või „spetsiifiline" iseloom ei tähenda veel seda, et asjaomasel kutsealal tegutsemist saaks pidada reguleerimatuks ja seega väljaspool direktiivide 89/48 ja 92/51 kohaldamisala olevaks. Komisjon leiab, et vastuvõttev liikmesriik võib nõuda kohanemisaja läbimist või sobivustesti sooritamist enne teises liikmesriigis välja antud diplomi omanikule sellise pädevuskande andmist vastavalt viidatud direktiividele.

Euroopa Kohtu hinnang

33 Hispaania Kuningriigi argumendi kohta, et lennujuhi kutseala ei kuulu direktiivide 89/48 ja 92/51 kohaldamisalasse, kuna selle puhul ei ole tegemist „reguleeritud kutsealaga", kuna puudub „diplom" nende direktiivide tähenduses, mis annaks õiguse sellel kutsealal tegutseda, tuleb märkida, et reguleeritud kutseala mõiste nimetatud direktiivide tähenduses tuleneb ühenduse õigusest ja et direktiivi 89/48 artikli 1 punktides c ja d ning direktiivi 92/51 artikli 1 punktides e ja f esitatud mõistetest nähtub, et kutseala tuleb käsitleda reguleeritud kutsealana juhul, kui kutseala sisuks oleva tegevuse alustamine või kutsealal tegutsemine on reguleeritud õigus- ja

haldusnormidega, millega on kehtestatud kord, mille kohaselt on vastav kutsealane tegevus sõnaselgelt reserveeritud vaid isikutele, kelle puhul on täidetud teatavad tingimused, ja mis ei võimalda alustada tegevust neil, kelle puhul need tingimused ei ole täidetud (vt selle kohta 13. novembri 2003. aasta otsus C-313/01: Morgenbesser, EKL 2003, lk I-13467, punkt 49).

34 Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et Hispaanias on lennujuhi kutsealal tegutsemine kuninga dekreediga 3/1998 eraldi reguleeritud ja et see tegevus on reserveeritud vaid isikutele, kellel on tsiviillennundusameti väljastatud teatud dokumendid.

35 Kuninga dekreedi 3/1998 kohaselt peab isikul sellel kutsealal tegutsemiseks olema eelkõige lennujuhi kutsekvalifikatsiooni tunnistus, mis kinnitab, et selle omanik on edukalt läbinud lennujuhi baaskoolituse ja et tal on ametlik ülikoolidiplom rakendusliku kõrghariduse või kõrghariduse kohta, või dokument selle kohta, et ta on Hispaanias läbinud edukalt kõrgema astme ülikooliõpingute esimese tsükli.

36 Muu hulgas peab kuninga dekreedi 3/1998 kohaselt olema isikul Hispaanias lennujuhi kutsealal tegutsema asumiseks lennujuhiluba, mis annab tsiviillennunduse kutsekvalifikatsiooni tunnistuse omanikule õiguse täita tema pädevuse kannetele vastavaid ametikohustusi. Sellise loa saamiseks tuleb lisaks läbida ka kolmekuuline tegeliku lennujuhtimise operatsioonilise töö praktika.

37 Lõpuks näeb kuninga dekreet ette, et tehtud peavad olema ka „pädevuse kanded", mis annavad õiguse täita konkreetseid ülesandeid. Nende puhul on tegemist loaga seotud dokumendiga, mis täpsustab kõnealuse loa kohased asjaolud ja tingimused ning vajadusel mõnede lennujuhi täidetavate ülesannete piirangud. Need pädevuse kanded

võivad olla seotud lennujuhtimisega lennuväljal, lähenemislennujuhtimisega, radariga lähenemislennujuhtimisega, piirkondliku lennujuhtimisega, piirkondliku radarjuhtimisega, ning need antakse teoreetilise ja praktilise koolituse läbimise korral.

38 Seega on Hispaanias tegelikult lennujuhi kutsealal tegutsemine reguleeritud õigusnormidega, millega on kehtestatud kord, millest tulenevalt on vastav kutsealane tegevus sõnaselgelt reserveeritud vaid isikutele, kelle puhul on täidetud teatavad tingimused, mis ei võimalda asuda kutsealal tegutsema neil isikutel, kelle puhul need tingimused ei ole täidetud.

39 Järelikult tuleb lennujuhi kutseala Hispaanias lugeda reguleeritud kutsealaks direktiivide 89/48 ja 92/51 tähenduses ja see kuulub seega nende direktiivide kohaldamisalasse.

40 Seda järeldust ei sea kahtluse alla ka asjaolu, et Hispaanias ei ole olemas sellist koolitust, mille läbimisel antakse diplom, mis on asjaomases valdkonnas ainus ja mis annab õiguse asuda sellel kutsealal tegutsema.

41 Direktiivi 89/48 artikli 1 punktist a ja direktiivi 92/51 artikli 1 punktist a tuleneb, et diplomi mõiste hõlmab diplomite, tunnistuste või muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide „kogumit".

42 Asjaolu, et mõni „diplom" ei ole selles valdkonnas ainus dokument, vaid et see koosneb kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide, tunnistuste või diplomite kogumist ei oma tähtsust asjaomase diplomi, olgu see ükskõik millises vormis, sisulise ülesande osas, milleks on kinnitada seda, et isik läbis edukalt asjaomases liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegutsema asumiseks või tegutsemiseks vajaliku kutsealase kvalifikatsiooni

suhtes kindlaksmääratud koolituse (vt direktiivi 89/48 tähenduses nii pädevuse kande kui ka „diplomi" osas seda, mida Euroopa Kohus tõdes koolituse lõpueksami läbimise kohta 9. septembri 2003. aasta otsuses kohtuasjas C-285/01: Burbaud, EKL 2003, lk I-8219, lk 52).

43 Hispaanias eeldab lennujuhi kutsealal tegutsema asumine direktiivis 89/48 määratletud „diplomi" olemasolu, sellest tulenevalt ei või vastavalt direktiivi artiklile 3 nimetatud liikmesriigi pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast teise liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes juhul, kui samas artiklis 3 loetletud tingimused on täidetud.

44 Üks nendest tingimustest on sellise diplomi omamine nagu on määratletud direktiivis 89/48, asjaomased isikud peavad seega olema edukalt läbinud keskharidusjärgse koolituse kestusega vähemalt kolm aastat.

45 Lisaks eeldab lennujuhi kutsealal tegutsema asumine direktiivis 89/48 määratletud diplomi olemasolu, sellest tulenevalt ei või vastavalt direktiivi 92/51 artiklile 3 nimetatud liikmesriigi pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast teise liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes juhul, kui selles artiklis loetletud tingimused on täidetud.

46 Üks tingimustest on direktiivis 92/51 määratletud diplomi olemasolu. Selles direktiivis kasutatud diplomi määratlus on laiem kui vastav määratlus direktiivis 89/48, ega kehtesta nõuet, et asjaomane isik peaks olema edukalt läbinud keskharidusjärgse koolituse kestusega vähemalt kolm aastat.

47 Liikmesriigid on seega kohustatud kehtestama õigusnormid nende diplomite tunnustamise kohta, mis kuuluvad nii direktiivis 89/48 esitatud määratluse kui ka direktiivis 92/51 esitatud määratluse alla. Hispaania õigusnormides sellist tunnustamist ei ole ette nähtud.

48 Nõustuda ei saa Hispaania Kuningriigi argumendiga, millega vaidlustati nendes direktiivides sätestatud tunnustamiskohustus seoses käsitletavas valdkonnas eraldi direktiivi, st direktiivi 2006/23 vastuvõtmisega.

49 Direktiiv 2006/23, mis on vastu võetud tuginedes EÜ artikli 80 lõikele 2, mis on osaks EÜ asutamislepingu kolmanda osa V jaotisest, mis käsitleb ühenduse transpordipoliitikat, on selle põhjenduse 1 kohaselt kehtestatud „[ü]htse Euroopa taeva õigusaktide rakendamise" raames. Nagu selgub direktiivi põhjendusest 8 tuleb suurima ohutuse tagamiseks „ühtlustada lennujuhi kutseala kvalifikatsiooni, pädevuse ja omandamise nõuded". Samuti sätestab direktiivi artikkel 1, et selle „eesmärk on tõhustada ühenduse lennujuhtimissüsteemi ohutusstandardeid ja parandada selle toimimist ühenduse lennujuhiloa väljastamise kaudu.". Direktiivi artikli 4 kohaselt võivad lennujuhtimisteenuseid osutada vaid lennujuhid, kellel on selle direktiivi kohane luba. Vastava loa omandamise tingimused on määratletud direktiivi 2006/23 artiklis 5 ning selle direktiivi artikkel 15 reguleerib lennujuhilubade vastastikkust tunnustamist.

50 Niisiis tuleb sedastada, et direktiivi 2006/23 põhieesmärk on kehtestada ühenduse tasandil lennujuhiloa omandamise ja säilitamise reeglid, mistõttu võib seda direktiivi pidada „eraldi direktiiviks" direktiivi 89/48 artikli 2 ja direktiivi 92/51 artikli 2 tähenduses. Kuna direktiivi 2006/23 ülevõtmise tähtaeg oli selle artikli 20 esimese lõigu kohaselt 17. mai 2008, oleks kõnealune liikmesriik põhimõtteliselt pidanud teistes

liikmesriikides omandatud diplomite ja tööalase koolituse tunnustamiseks ning lennujuhina tegutsema asumiseks vajalikud õigusnormid kehtestama enne seda kuupäeva vastavalt direktiivides 89/48 ja 92/51 ette nähtud tingimustele.

51 Hispaania Kuningriigi direktiivi 2006/23 puudutav argument tuleb seega tagasi lükata.

52 Lõpuks tuleb hinnata Hispaania Kuningriigi argumenti, et kuninga dekreedi 3/1998 artikli 2 kohane „pädevuse kanne" on tsiviillennundusameti väljastatud loaga seotud dokument, mis täpsustab kõnealuse loa kohased asjaolud ja tingimused ning vajadusel mõnede lennujuhi täidetavate ülesannete piirangud, ja kuna see on seotud teatud spetsiifiliste valdkondadega, nagu lennujuhtimisega lennuväljal, lähenemislennujuhtimisega, radariga lähenemislennujuhtimisega, piirkondliku lennujuhtimisega, piirkondliku radarjuhtimisega, mis on spetsiifilise või piirkondliku iseloomuga, takistab see juba iseenesest teistes liikmesriikides omandatud pädevuse kannete Hispaanias tunnustamist.

53 Selles osas tuleb meenutada, et direktiividega 89/48 ja 92/51 ei kehtestata automaatset tunnustamise korda. Kuigi direktiiviga tunnustatakse õigust alustada tegevust reguleeritud kutsealal, annavad direktiivi 89/48 artikli 4 lõike 1 punkt b ja direktiivi 92/51 artikli 4 lõike 1 punkt b vastuvõtvale liikmesriigile õiguse nõuda mõne teise liikmesriigi kodanikust taotlejalt kohanemisaja läbimist või sobivustesti sooritamist eelkõige juhul, kui isik on saanud väljaõppe oluliselt erinevates valdkondades kui need, mida katab vastuvõtvas liikmesriigis nõutav diplom, või juhul, kui viimati nimetatud liikmesriigis hõlmab reguleeritud kutsealal töötamine ühte või mitut reguleeritud kutsealast tegevust, mida see ei hõlmanud taotleja päritolu- või eelmise elukoha liikmesriigis, ja kui vastav kutsealane tegevus erineb kahes asjassepuutuvas liikmesriigis niivõrd, et see eeldab erinevat eriharidust (vt direktiivi 89/48 osas 8. mai 2008. aasta otsus kohtuasjas C-39/07: komisjon *vs.* Hispaania, EKL 2008, lk I-3435, punkt 39).

54 Direktiividega 89/48 ja 92/51 kehtestatud diplomite ja tööalase koolituse vastastikuse tunnustamise süsteem ei sisalda nõuet, et muudes liikmesriikides väljastatud dokumendid tõendaksid sellise koolituse läbimist, mis on sarnane või võrdväärne vastuvõtvas liimesriigis ettenähtuga. Vastavalt nende direktiividega kehtestatud korrale ei tunnustata diplomit mitte selle aluseks oleva koolituse sisust tulenevalt, vaid seetõttu, et selles liikmesriigis, kus see on väljastatud või tunnustatud, annab nimetatud diplom juurdepääsu reguleeritud kutsealale. Erinevused päritoluliikmesriigi ja vastuvõtva liikmesriigi koolituse ülesehituses või sisus ei ole seega piisavad, et õigustada asjaomase kutsekvalifikatsiooni tunnustamisest keeldumist. Äärmisel juhul võivad need erinevused, kui nad on märkimisväärsed, õigustada vastuvõtva liikmesriigi ettekirjutust, et taotleja täidaks ühe või teise kompensatsioonimeetme, mis on sätestatud nimetatud direktiivide artiklites 4 (vt direktiivi 89/48 osas 19. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-330/03: Colegio, EKL 2006, lk I-801, punkt 19).

55 Kuninga dekreedi 3/1998 artikli 2 kohaste lennujuhi kutsealal tegutsemiseks vajalike pädevuse kannete spetsiifiline või piirkondlik iseloom Hispaanias ei takista võrdlemast ühelt poolt mõnes teises liikmesriigis kui Hispaania Kuningriik sellel kutsealal tegutsemiseks omandatud diplomite või tööalaste koolitustega tõendatud pädevuse kandeid ja teiselt poolt sellel kutsealal tegutsemiseks Hispaanias omandatud teadmisi ja pädevuse kandeid.

56 Hispaania Kuningriigi esitatud argument tuleb seega tagasi lükata.

57 Lähtudes eeltoodud kaalutlustest tuleb sedastada, et kuna Hispaania Kuningriik ei ole vastu võtnud lennujuhi kutseala puudutavaid vajalikke haldus- ja õigusnorme direktiivide 89/48 ja 92/51 täitmiseks, siis on Hispaania Kuningriik rikkunud nimetatud direktiividest tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

58 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Hispaania Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Kuna Hispaania Kuningriik ei ole vastu võtnud lennujuhi kutseala puudutavaid vajalikke haldus- ja õigusnorme nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta ja nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiivi 92/51/EMÜ direktiivi 89/48/EMÜ täiendava tööalase koolituse tunnustamise teise üldsüsteemi kohta täitmiseks, siis on Hispaania Kuningriik rikkunud nimetatud direktiividest tulenevaid kohustusi.**

2. **Mõiste kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.**

Allkirjad